

Ulf Kristerssons jultal 2022

Idag vill jag tala om ansvar – men först om tillståndet i landet.

Sverige befinner sig i ett mycket allvarligt läge. Låt mig tala klartext om det. Utöver den globala klimatkrisen så går vi själva genom tre parallella kriser samtidigt.

Vi har den inre säkerhets- och trygghetskrisen, med ständiga skjutningar som ett akut symptom. Vi har den yttre säkerhetskrisen med Rysslands anfallskrig mot Ukraina som den omedelbara faran.

Och vi har energikrisen och ett svårt ekonomiskt läge. Åren framöver kan bli de ekonomiskt tuffaste för vårt land sedan 90-talskrisen och finanskrisen.

* *

Det dödliga skjutvapenvåldet slår förfärliga rekord och är i hög grad en helt självförvållad svensk kris. Inget annat land i EU är i närheten av våra nivåer. Från den 1 januari fram till den 15 december har 60 personer dödats och 104 skadats - i 378 svenska skjutningar. I Danmark har fyra dödats, i Norge fyra och i Finland två.

Hittills i år har lika många skjutits ihjäl i Södertälje som i hela London. Det är en utveckling så förfärlig att den är svår att ta in. Främst mycket unga personer dödas och skadas. Det är också mycket unga personer som dödar och skadar. Nästan alltid inom ramen för organiserade kriminella gäng. Nästan alltid med utländsk bakgrund.

Skjutvapenvåldet sker ofta i offentliga miljöer och skapar otrygghet och ofrihet – allra mest för de 500 000 personer som bor i socialt utsatta områden. Och det hotar statens förmåga att sköta sina mest grundläggande uppgifter.

Den yttre säkerhetskrisen drabbar allra mest Ukraina, efter Rysslands anfall den 24 februari. Den ukrainska militären och civilbefolkningen lever i ett krigstillstånd som många hoppades aldrig skulle återkomma i Europa – med skyttegravar, terrorbombningar och massdeportationer. Men Ukrainas folk visar också varje dag vad fria människor kan göra.

Ryssland har skapat en mycket större konflikt – mot väst och hela det demokratiska Europa. Vårt säkerhetspolitiska läge är det sämsta sedan andra världskriget. Vi kan inte heller utesluta risken att konflikten sprider sig ytterligare. Och på flera vis är Sverige redan inne i det man kallar gråzons-krigföring: Sprängningen av Nord Stream-röret utanför Bornholm. IT-attacker som drabbar Sverige varje vecka. Utländska makter som vill försvaga oss.

Energikrisen och det svåra ekonomiska läget känns hemma hos varje hushåll. Elpriset är skyhögt. Inflationen ligger på nivåer som ingen har upplevt på decennier. Räntorna tickar uppåt för varje centralbanksmöte. Den återhämtning som en hel värld längtade efter när pandemin ebbade ut är avbruten. Tillväxten kommer att bromsa in eller bli negativ, arbetslösheten kommer att stiga.

paus

Efter åtta år med instabil regeringsmakt utan riktning, muskler och mandat; efter åtta år av tilltagande parlamentariskt kaos i svensk politik med fallna budgetar och regeringar – och efter 12 år med regeringar utan stöd av en majoritet i Sveriges riksdag – har Sverige nu fått en beslutsför regering. Som vet vad den vill och har stöd för att genomföra de reformer som krävs.

Jag sa i valrörelsen att förändring är absolut nödvändig – men också att förändring är möjlig. De fyra samarbetspartier som nu har majoritet i riksdagen - och som står bakom den nya regeringen - har lagt väl kända åsiktsskillnader åt sidan för att kunna fokusera på att lösa Sveriges riktigt stora problem. Åren av ständigt svagare regeringsmakt är över. Vi kommer att genomföra ett paradigmskifte i svensk politik.

I söndags hade jag och regeringen arbetat i exakt två månader. Och alla förstår naturligtvis att man inte på bara åtta veckor hinner lösa de problem som har vuxit fram under mer än åtta år. Men jag vill att svenska folket ska veta att vi jobbar metodiskt med ett brett reformprogram för att klara av de tre kriserna: stärka rättsstaten, stärka svensk och europeisk säkerhet och stärka energisystemet och den svenska konkurrenskraften.

Vi har i dessa två månader förberett reformerna, som under de kommande åren systematiskt ska sjösättas genom beslut i regering och riksdag. En kompetent regering måste inte bara ha idéerna och veta vad den vill – den måste också kunna det politiska hantverket. Och den måste kunna samarbeta för att få något gjort. Annars blir det ingen förändring.

Polisen får nu ökade resurser, större och fler befogenheter. Precis som vi sa i valrörelsen. Brottslingar får strängare straff. Att ta tillbaka kontrollen från kriminella gäng är vår tids största frihetsfråga, inte minst i utsatta områden. Under våra första 100 dagar kommer vi ta konkreta steg på vägen mot anonyma vittnen, visitationszoner, fler fängelser, ökade straff för kriminella gäng, ökat informationsutbyte mellan myndigheter och mycket mer. Som vi sa, i valrörelsen.

Ett starkt försvar som skyddar Sveriges och Europas frihet är precis som polis och domstolar en statlig kärnuppgift. Därför ökar vi hjälpen till Ukraina, militärt, humanitärt och ekonomiskt - precis som vi sa före valet. Regeringen beslutade nyligen om ett mycket stort svenskt stödpaket till Ukraina, större än alla de tidigare tillsammans.

Samtidigt stärker vi kraftigt vår egen försvarsförmåga, för att möta Natos målsättning om två procent av BNP, senast 2026. Alla försvarsgrenar ska stärkas, liksom det civila försvaret. Sverige är ett högteknologiskt land och vi bygger ett högteknologiskt försvar. Vi förbereder Sveriges roll som ny medlem i Nato. Vi inte bara söker skydd gemensamt, vi vill också erbjuda ett gemensamt skydd.

Vi för en ansvarsfull ekonomisk politik för att dämpa inflationen. Vi stärker välfärdens kärna, värnar de sociala skyddsnäten och en robust a-kassa. Precis som vi sa i valrörelsen så står vi upp för arbetslinjen och den grundläggande tanken att alla som kan, ska försörja sig själva.

Vi återkommer under mandatperioden med borgerliga reformer som ytterligare ökar drivkrafterna för arbete, som sänker skatten på sparande och på arbete även för pensionärer, liksom lägre anställningskostnader för långtidsarbetslösa. Och det långsiktigt kanske allra viktigaste för vårt välbefinnande: en tryggare skolmiljö och tydligt kunskapsfokus i skolan.

Vi har påbörjat det enorma arbetet med att återuppbygga en robust energiförsörjning, som en ansvarslös energipolitik har monterat ner, särskilt under de senaste åtta åren.

De rödgröna regeringarna avvecklade den kärnkraft som de borde ha utvecklat: först stängdes 2015 och 2017 två reaktorer i Oskarshamn. Därefter stängdes 2019 och 2020 två i Ringhals. Den förra regeringen stoppade dessutom planerade investeringar i två helt nya reaktorer i Ringhals.

Sverige har nu bara sex reaktorer kvar, men vi kunde haft 12 och ett mycket stabilare energisystem med lägre priser och lägre klimatutsläpp.

Energifrågan har paralyserat svenska regeringar sedan 1980-talet, men nu finns en majoritet i riksdagen för ett paradigmskifte även i energipolitiken. Vi kommer att genomföra reformer som ger långsiktigt goda förutsättningar för investeringar i ny kärnkraft. Precis som vi sa före valet. Vi ser mycket positivt på förra veckans genombrott för fusionskraft i USA. Och investeringarna i vind och sol kommer fortsätta.

I hela Europa ställer man nu om energiförsörjningen. Att bli av med oljan var på 70-talet en fråga om ekonomi. Sen blev det en fråga om klimat. Nu är det också en fråga om säkerhetspolitik.

Klimatfrågan börjar och slutar med energipolitiken. Det är därför som vi – precis som Danmark och Tyskland – lägger ihop de frågorna i det nya gemensamma superdepartementet. Sverige ska åter bli ledande i utbyggnaden av fossilfri kraft, både sådan som är planerbar och sådan som är väderberoende. Myndigheterna kommer få uppdrag att påbörja koldioxidinfångning och ta breda initiativ för energieffektivisering.

Som ny ordförande i EU från 1 januari kommer Sverige göra allt vi kan för att samla Europa att gå i täten för klimatomställningen. Härmed togs ett stort steg genom att bredda EU:s utsläppshandel. Att sätta pris på koldioxidutsläppen är riktigt effektiv klimatpolitik. Om EU kan samarbeta för minskade klimatutsläpp med först USA och därefter med både Indien och Kina, då blir klimatpolitiken sant global.

* paus*

Allt det här är statens ansvar och min regering kommer att göra sitt yttersta för att klara det.

Men "ansvar" är mycket bredare än så. Samhället är större än staten. De många människornas personliga ansvar är i kriser minst lika viktigt som statens. Politiker talar alltför sällan om det.

Vår tid präglas av uppbrott och omvandling. Många människor kommer från andra delar av världen och kämpar för att hitta fotfäste i ett nytt land, i ett nytt bostadsområde och på en ny arbetsmarknad.

Rysslands anfallskrig mot Ukraina har fått miljoner människor att lämna sitt land, och tiotusentals av dem är här i Sverige, i enlighet med EU:s massflyktsdirektiv.

Den ekonomiska krisen vi är på väg in i kommer att skapa arbetslöshet och tvinga enskilda människor och hela familjer att fatta svåra beslut.

Ansvar för den enskilde är tungt – men vi tar det ofta, faktiskt nästan alltid.

Ta till exempel det viktiga ansvaret för att stoppa nyrekryteringen till kriminella gäng, vilket i hög grad handlar om skolan. De allra flesta barn går ut grundskolan med godkända betyg. En förkrossande majoritet av alla ungdomar begår inte brott och nästan alla får jobb efter gymnasiet eller efter högre utbildning. Och många lyckas bra i livet, trots rätt dåliga förutsättningar.

De allra flesta har goda livschanser i Sverige. Avgiftsfri, professionell, ja världsledande, förskola, avgiftsfri grundskola, avgiftsfritt gymnasium och avgiftsfri universitetsutbildning med möjlighet till lika avgiftsfria utlandsstudier. Det är en god svensk tradition av jämlikhet: gemensamma förutsättningar – men ansträngningen måste vara din egen.

Min regering kommer att ta stora initiativ för att ytterligare förbättra chanserna för alla elever genom att öka den statliga styrningen i skolan och stärka likvärdigheten i skolsystemet. Det ska inte få finnas några dåliga skolor. Precis som vi sa före valet. Men ansvaret för skolan är bredare än så och faller inte bara på skolsystemet och på skolans personal.

Varje elev måste ta sitt eget ansvar för sina studier, för att med flit och ansträngning lära sig språk, matematik, historia och kemi. Alla vet att det inte är lätt – tills det blir lätt. Alla vet att det inte heller alltid är så roligt – tills det blir roligt.

Elever har också ett ansvar för varandra, att hjälpa den som inte kan eller inte vågar, grannar och vänner har ansvar för att hjälpa barn och ungdomar när det är svårt i livet, att fråga när något verkar vara fel, att inte bara stänga dörren.

Föräldrar måste ta ansvar för att barnen går i skolan, sköter sig i skolan och kontrollera att de lär sig vad de ska i skolan. Det är inte heller lätt. Det är nog lättare att leda ett land än att uppfostra barn. Men föräldraansvaret är helt nödvändigt. Och nästan alla tar det.

En berömd president i USA sa "fråga inte vad ditt land kan göra för dig, fråga vad du kan göra för ditt land". Det har blivit ett symboliskt uttryck för plikt känsla och patriotism. Men i ett riktigt starkt samhälle tar vi ansvar för varandra, hjälper varandra, stöttar varandra. Det handlar om omtanke, människor emellan.

Det handlar också om att ta ansvar för sina attityder. Att i vardagen fortsätta utmana destruktiva normer som begränsar människors frihet. Att se kvinnors rätt till frihet och egna livsval på samma sätt som mäns.

Men också till allas rätt att älska vem man vill; till barns rätt att vara annorlunda utan att trakasseras. Och till att både kvinnor och män, mammor och pappor, tillsammans och var för sig tar ansvar för barn och hem – och för andras ungar. Här har vi alla ett ansvar för det civiliserade samhället.

Skolpersonal och socialsekreterare är viktiga medarbetare och jag vill tacka för er insats. Utan er hade det aldrig fungerat. Men det viktigaste förebyggande arbetet mot kriminalitet utförs i hemmet, i kamratskap, i föräldraskap, i syskonskap, och av släkt och vänner, av föreningar och företag och det utförs varje dag, dygnet runt på ett sätt som gör skillnad. Jag vill uppriktigt tacka också för er insats.

Den yttre säkerhetskrisen handlar också om de många människornas ansvar. Vi stärker försvaret, men utan personal har vi inget försvar. Under de kommande åren måste tiotusentals människor i vårt land säga ja till att göra sin värnpliktsutbildning, säga ja till att ta ansvar för en grupp eller pluton, för ett fartyg eller ett stridsfordon. Mina egna döttrar är två av tusentals ungdomar som nu tar det ansvaret - vid T2 i Skövde och på Ledningsregementet i Enköping.

Många människor kommer att behöva flytta, vara borta, gå svåra utbildningar och ytterst vara beredda att offra allt. Från hemvärnsoldaten till stridspiloten, från skyttesoldaten till ubåtskaptenen, från de viktiga gruppbefälen till generalerna, krävs samma sak: ansvar och plikt känsla, annars går det inte. Jag vill tacka för er insats.

Efter Rysslands invasion av Ukraina sökte i våras över 27 000 personer till det svenska hemvärdet. Det är lika många som brukar söka på tio år. Det visar hur stark försvarsviljan är i samhället. Det ska vi bygga vidare på. Ukraina har visat hur viktigt det är med det civila försvaret, att hela befolkningen engagerar och organiserar sig.

Jag skulle vilja se en bred diskussion även här hemma om hur vi bäst och tillsammans kan försvara vårt land på ett sätt som involverar alla, en levande totalförsvarspflicht för alla vuxna kvinnor och män. Att vi samtidigt skapar ett gemensamt kitt och en gemensam upplevelse av ett gemensamt ansvar för vårt land, tror jag också är viktigt. .

Vi behöver ta steg mot ett mycket bredare försvar av hela samhället. Och då behövs många fler. Nu pågår därför ett viktigt arbete i Regeringskansliet för att se över hela frågan om civilplikt bredvid den rent militära värnplikten. Regeringen återkommer på det nya året. Jag är övertygad om att detta är väldigt viktigt.

Energikrisen och det svåra ekonomiska läget gör att hela samhället nu snabbt måste anpassa sig till en ny global ekonomi. Min regering kommer att göra sitt yttersta för att underlätta anpassningen, men viktiga beslut ligger ytterst hos de många människorna. Arbetslöshet kan kräva att man flyttar eller vidareutbildar sig. Det kan bli ett svårt beslut att rycka upp barn och familj eller att våga sig ut i ett helt nytt yrke. För det krävs mod och eget ansvar.

Att ändra sin elkonsumtion, sänka förbrukningen och investera i energieffektivisering, solceller och värmepumpsteknik är också den enskildes ansvar. Och vi tar det. Om inte

hushållen i särskilt södra Sverige hade minskat sin elförbrukning så mycket hade riskerna för avbrott i det svenska elsystemet varit ännu större.

Sydsvenskarna väntade inte på att någon annan skulle göra det, utan de tog eget ansvar. Staten lämnar er inte ensamma. Det utlovade elprisstödet till hushåll betalas ut i februari och ett särskilt stöd är på väg till västsvenska gasnätet. Precis som vi sa före valet, kan ingen regering täcka alla höga elpriser. Men vi kommer att göra mer.

paus

Kriminaliteten, kriget och den svåra ekonomiska situationen gör att många känner oro och ovisshet. Framtiden är mörkare än den var förr. Jag är övertygad om att alla är beredda att ta ansvar. Staten ska ta sitt, jag som statsminister ska ta mitt och jag är säker på att svenska folket kommer att ta sitt. Det har vi gjort förr och klarat av förr.

I varje kris har vi byggt landet starkare, friare och bättre att leva i. Och i varje kris har enskilda tagit ansvar - för sig och de sina, för grannar och vänner, för arbetskamrater och medborgare, för sitt land och för sina ideal. Men också för att lindra nöd och öka friheten för folk i andra länder. Det har aldrig varit lätt, men viljan att ta ansvar har alltid funnits där. Kraften när många tar ansvar ändrar historiens gång och bygger Sverige starkare.

Förra vintern läste jag Kerstin Ekmans senaste bok, Löpa Varg. En jägmästare som hade arbetat på Domänverket i hela sitt liv får en existentiell kris när han på jaktpasset ser en varg på andra sidan myren, på skarsnön mellan en enbuske och en förkrympt tall. Han förlorar sin överhöghet inför djuret och hamnar i vördnad och ångest inför allt vilt och alla träd som han har fällt.

Kerstin Ekman kretsar på sitt typiska sätt kring en av vår tids stora frågor – hur människan ska leva med resten av det levande, kring ödesfrågorna klimat- och miljö. Boken är en tankeställare för alla oss som tar ansvar för skogsbruk, biologisk mångfald och viltvård. Hon är sörmlänning men hon skriver så vackert om snön, tallarna, skogsbrynet och kvällen om våren i nedre Norrland.

Men som läsare fäster man sig snart vid en annan person i boken. Jägmästaren är inte ensam. Han lever i en ständig dialog med sin livskamrat, sin fru, som hjälper honom nu när han är i kris. Det säger något viktigt om oss människor. Bakom allt arbete och yttre händelser finns relationer mellan människor, som hjälper varandra genom livet. Det kan vara syskon, vänner, livskamrater, föräldrar, barn och eldsjälur i församlingar och föreningar. Som stöttar varandra, som plåstrar om, som uppfostrar barn ihop, som driver bort ensamheten i julmörkret.

Ni är det allra viktigaste i vårt samhälle. Ni är det allra bästa med Sverige.

Nu vill jag önska er en riktigt god jul och ett välförtjänt jullov för alla skolelever. På det nya året tar vi nya tag., Var och en - och tillsammans.

Tack!